

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**У МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

28-29 ЛЮТОГО 2024 РОКУ

м. Запоріжжя

УДК 614.253
С69

Редколегія:

Л.М. Боярська – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ, кандидат медичних наук, професор;

І.Г. Утюж – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ, доктор філософських наук, професор;

Ю.В. Котлова – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ;

Д.П. Сенетий – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Н.В. Спиця – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Ю.О. Іріоглу – кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ.

С-69 Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині): зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28-29 лютого 2024 року). – Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. – 312 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Трегуб С.Є.</i> ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ГУМАНІТАРНОГО БЛОКУ ДИСТАНЦІЙНО В УМОВАХ ВІЙНИ.....	215
<i>Тюркеджи Н.С., Катаннікова А.Ю.</i> СТРАТЕГІЇ ПІДТРИМКИ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКОЮ УНІВЕРСИТЕТУ.....	216
<i>Федько О.Ю.</i> МІСЦЕ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА.....	218
<i>Фурик О.О., Рябокони О.В., Оніщенко Т.Є.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	220
<i>Юрко А.О., Сердюк Д.Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЗДМФУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	221
СЕКЦІЯ 8. МЕДИЦИНА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ	
<i>Боярська Л.М.</i> ДІТИ БОМБОСХОВИЩ.....	222
<i>Овчаренко Л.С.</i> ВІЙНА ВБИВАЄ ДІТЕЙ І ЇХ ПРАВО НА ДИТИНСТВО.....	223
<i>Котлова Ю.В., Мазур В.І.</i> ДИТИНА В ЧАСИ ГОЛОДОМОРУ ДО СЬОГОДЕННЯ. ЕТИЧНИЙ ВИМІР СУСПІЛЬСВА	225
<i>Ковтун Н.М., Ковтун Ю.В.</i> ВИКРАДЕННЯ ДІТЕЙ ЯК СКЛАДОВА ГЕНОЦИДУ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	228
<i>Urbanavičė R., Istomina N.</i> THE MIRROR OF THE TRAUMATIC LIFE EVENTS OF THE UKRAINIAN REFUGEES.....	230
<i>Кандибей В.К.</i> КРИЗОВІ СТАНИ ТА ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ, ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙНИ.....	231
<i>Амма А.В.</i> СПІВВІДНОШЕННЯ АНОНІМНОСТІ І ВІДЧУЖЕННЯ ЛЮДИНИ У ВІРТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	232
<i>Білай А.І., Білай І.М.</i> ФІЛОСОФІЯ МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ.....	233
<i>Горохова Л.В.</i> СИСТЕМА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	234
<i>Гріда Т.В., Демидюк К.С., Шевченко Н.О.</i> ПРОФІЛАКТИКА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРЯННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРНЯНИХ КЛОУНІВ У ПЕРІОД ВІЙНИ.....	237
<i>Данильчук О.М.</i> ЗАГРОЗА ПОШИРЕННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ВИНИЩЕННЯ ЯК ЕКЗИСТЕНЦІЙНА ПРОБЛЕМА БУТТЄВОСТІ ЛЮДИНИ.....	239
<i>Дрозд Б.Ю.</i> ВПЛИВ ГАДЖЕТІВ ТА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	241
<i>Земляний Я.В., Земляна Н.А.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В ЗМІШАНОГО ФОРМАТІ УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	243

При дистанційних умовах викладання стає більш складним процес взаємодії студентів та викладачів/кураторів груп після навчального часу. При навантаженні, де одночасно на тиждень із викладачем (завідувач кафедри, професор, доцент, викладач) займається від 100 студентів та більше, надзвичайно складно організувати додаткове спілкування зі студентами на відстані. Технічно зробити це можливо, але у дійсності це створює безліч проблем [2]

Щодо особливостей проведення навчання в умовах воєнного часу можна зазначити, що:

– у воєнний час проводити навчальні заняття доцільно шляхом впровадження та органічного поєднання форми дистанційної та змішаної форми навчання.

– враховувати психологічний стан учасників освітнього процесу, слід звернути увагу на опрацювання механізмів їх реінтеграції у навчальний процес

– при потребі та з метою залучення більшої кількості учасників освітнього процесу можна використовувати асинхронну форму викладання (індивідуалізувати навчальні плани, враховувати готовність та можливості студентів з урахуванням умов навчання під час війни).

– проводити практичні заняття з залученням різноманітних технічно-логічних підходів для підвищення залученості студентів у навчальний процес [3].

Отже, проблеми медичної дистанційної освіти в умовах війни належать до

– серйозних викликів, які вимагають негайної уваги та розв'язання. Обмежені можливості практичної підготовки, технічні труднощі, емоційне та психологічне

– навантаження, недостатня взаємодія з викладачами та необхідність адаптації навчальних програм становлять складну картину, яка впливає на якість освіти медичних фахівців.

Список використаних джерел

1. Биков Г. Ю. Інновації в організації досліджень та розробок у галузі інформаційно комунікаційних технологій в освіті у світлі викликів ХХІ сторіччя. Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Т. VIII: Психологічна теорія і технологія навчання. Випуск 10. 2019. С. 55-74.

2. Куновський В., Лаба О., Куновська Л. Освіта в умовах війни: особливості дистанційного навчання та викладання медичних дисциплін. Матеріали конференцій МЦНД 26.08. 2022; Чернівці, Україна. 2022. С. 398-400.

3. Кучин Ю.Л., Лимар Л.В. Основні принципи організації дистанційного навчання медиків. Медична освіта. 2020. № 1. С. 17-37.

СЕКЦІЯ 8. МЕДИЦИНА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

ДІТИ БОМБОСХОВИЩ

*Боярська Людмила Миколаївна
кандидат медичних наук, професор,
завідувачка кафедри дитячих хвороб,*

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Війна лягає важким тягарем на плечі народу і її наслідки жахливі... вони призводять до руйнування кожної держави.

«Жодна держава не повинна шляхом насильства втручатися в політичне будівництво і управління інших держав. Втручання сторонніх держав означає порушення прав незалежного народу» (Кант). Ці ідеї німецького філософа у наш час є надзвичайно актуальними. Це передусім стосується України, яка зазнала агресивного нападу з боку Росії, що є фактичним втручанням в політико-державне будівництво і суверенітет України. Всесвітня організація охорони здоров'я закликає до захисту дітей у збройних конфліктах. За її даними 10% людей, які пережили травматичну подію, пізніше матимуть симптоми психологічної травми, 10% демонструватимуть поведінкові зміни або психологічні розлади, які стануть перешкодою для повноцінної участі в повсякденному житті (найпоширенішими розладами є тривожний розлад, депресія і психосоматичні розлади).

Рятуючи свої життя, сім'ї з дітьми вимушені ховатися від постійних артобстрілів та авіаударів у сховищах, підвалах, на станціях метро та підземних паркінгах. Холодні, вогкі, темні приміщення,

не призначені для тривалого в них перебування, стали прихистком для багатьох українських дітей. Під землею вже понад рік малеча часто проводить свої дні без доступу до гарячого харчування, медикаментів та навчання. Для багатьох із них мрією стало побачити сонячне світло. Дитинство у сховищі породжене страхом призводить до того, що діти значно частіше, ніж їх однолітки без досвіду перебування на війні, страждають від таких проблем як:

- тривожний розлад,
- посттравматичний стресовий розлад (ПТСР),
- депресія,
- дисоціативні розлади (добровільна соціальна ізоляція, деперсоналізація, дереалізація, небажання розмовляти, кататонічний синдром),
- поведінкові розлади (зокрема агресія, асоціальна і злочинна поведінка, схильність до насильства), а також
- схильністю до зловживання алкоголю і наркотичних засобів.

Вплив війни та збройних конфліктів асоціюється з високим умовним ризиком ПТСР у дітей. Мета-аналіз дітей, які постраждали від війни, повідомив про загальний рівень поширеності посттравматичних стресових розладів у 47 %.

Отже, довготривалий вплив насильства на дітей підвищує ризик розвитку багатьох і нерідко тривалих форм фізичної, психологічної та соціальної дезадаптації.

Останні психологічні дослідження показують, що, попри нелюдські умови, діти мають величезний потенціал життєстійкості, що дозволяє їм вирости та стати повноцінними індивідами всупереч отриманим психологічним травмам.

Дослідники визначили кілька захисних механізмів, найважливішими серед яких є ефективні стратегії подолання труднощів, позитивна система переконань, здорові сімейні стосунки та дружба.

Мабуть, усі українські батьки сьогодні замислюються, як усе те, що бачить, чує, переживає протягом цієї війни їхня дитина, відіб'ється на її подальшому житті. З одного боку, стрес може бути дійсно руйнівним. У нещодавній публікації *European Child and Adolescent Psychiatry* йдеться про серйозний вплив війни на дітей: підвищення ризику розвитку ПТСР (посттравматичний стресовий розлад), депресії, тривожних станів, широкі наслідки для здоров'я в цілому.

З іншого боку, психологи радять не впадати у відчай через "вкрадене" дитинство. Батьківська любов та обізнаність, як діяти, здатні створити сприятливу атмосферу, яка буде сильнішою за всі жахи війни.

ВІЙНА ВБИВАЄ ДІТЕЙ І ЇХ ПРАВО НА ДИТИНСТВО

Овчаренко Леонід Сергійович

Заслужений діяч науки і техніки України

д.м.н., професор кафедри дитячих хвороб

Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Дитинство визнається як найважливіший, унікальний та неповторний період у розвитку особистості. Саме в цей час людина потребує особливої уваги та захисту. Дотримання принципів стосовно ставлення до дітей, розуміння їхніх проблем, інтересів і потреб, а також рівень захисту прав дитинства має вирішальне значення як для індивідуального благополуччя кожної дитини, так і для розвитку суспільства в цілому. Ключовим документом, спрямованим на захист дітей, є Конвенція про права дитини, яку прийняла Організація Об'єднаних Націй. З часу ратифікації Конвенції про права дитини, Україна значно просунулася як на шляху вдосконалення нормативно-правової бази, покликаної забезпечити виконання положень Конвенції ООН про права дитини, прав людини і основоположних свобод. Конституція України гарантує рівність у правах дітей незалежно від походження, а також від того, народилася вона в шлюбі чи ні. Будь яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідується законом.

Ще наприкінці двадцятого століття правозахисниця Граса Машел підготувала детальну доповідь Організації Об'єднаних Націй про вплив збройних конфліктів на дітей, у якій закликала ширше визнавати порушення прав дітей і молоді та впровадити захисні заходи в зонах бойових дій. В мирній невоюючій країні такій як Україна до 2014 року і особливо до початку 2022 року пріоритетним напрямком захисту дітей був комплекс визнаний на законодавчому рівні, спрямований на протидію насильства у сім'ї і т.п.